

L'Hospital
de la Santa Creu
i Sant Pau

Patrons i benefactors

La Molt Il·lustre Administració, pacte de ciutat

Des del moment de la seva creació el 1401, l'Hospital de la Santa Creu ha estat un dels hospitals més grans d'Europa. Per posar en marxa un projecte de tanta envergadura, els poders religiosos i civils del moment van arribar a una entesa.

Gravat
de Barcelona
(1572)

El Consell de Cent i l'Església es van fer càrrec de la construcció i manteniment, i el Rei hi va contribuir econòmicament i va atorgar privilegis que revertien a l'Hospital. Poc després, el papa Benet XIII va emetre una butlla que beneïa la construcció del nou hospital i donava 10.000 ducats d'or per a les obres.

Butlla del papa Benet XIII que al 1401
autoritza la fundació de l'Hospital de la Santa Creu

Per administrar i dirigir l'Hospital, el Consell de Cent i el Capítol Catedralici van crear un nou organisme independent anomenat Molt Il·lustre Administració (MIA).

La MIA estava formada per:

- **dos canonges en representació del Capítol Catedralici**
- **dos prohoms representants de la ciutat de Barcelona**

El sosteniment de l'Hospital i l'administració en temps difícils

La MIA administrava els ingressos de l'Hospital, provinents de les donacions de particulars i dels privilegis que li havia atorgat el rei, com ara el dret d'heretar els béns dels que morien a l'Hospital sense fer testament. També n'obtenien de les donacions de creients a canvi del "perdó i vida eterna", així com d'almoines que es recollien en diners o en espècies, de les captes a les esglésies i dels recaptadors coneguts com a "baciners de la Creu".

Al segle XVI, Felip II va atorgar el privilegi de gestionar les actuacions dels comedians a la ciutat, amb el benefici que això comportava. Una donació a l'Hospital va permetre construir el Teatre de la Santa Creu al final de la Rambla, que es va ampliar i reconstruir com a Teatre Principal. Els beneficis de les funcions que hi tenien lloc revertien a l'Hospital. Una situació que va durar fins que la fi del monopoli de les representacions va traspasar el protagonisme al Liceu i a altres teatres més moderns.

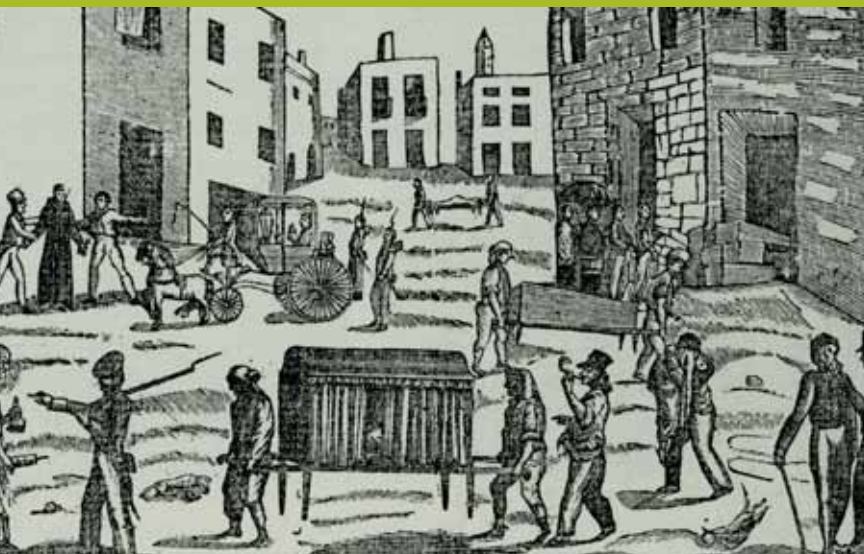

Collecta per a l'Hospital de la Santa Creu

Teatre Principal (1874)

Al llarg dels anys l'Hospital s'ha enfrontat a nombroses dificultats econòmiques, a grans problemes de salut com les epidèmies i a importants pressions polítiques. L'any 1558, la pesta va afectar gran part de la ciutat de Barcelona. L'Hospital va quedar en mans d'un sol prior, que el va haver d'administrar amb l'ajuda de la seva família. El 1651, una altra pesta va deixar l'Hospital sense metges i el Consell de Cent va haver de reclutar els facultatius anant-los a buscar a casa, obligant-los sota amenaça de mort.

Butlleta per a la rifa en benefici dels malalts de l'Hospital de la Santa Creu (1830)

La pesta groga de 1821

Els benefactors d'un hospital públic

El caràcter benèfic i públic de l'Hospital ha ajudat a establir una relació molt directa amb els ciutadans. Era l'hospital de la gent, on tothom era rebut i atès. Aquesta relació explica que, des que es van començar les obres, les ajudes de grans benefactors i de ciutadans han fet possible el manteniment de l'Hospital durant sis segles.

Escut a la porta d'entrada de l'Hospital de la Santa Creu.

De les donacions a les col·laboracions

Actualment l'Hospital encara rep, tot i que en menys ocasions, donacions de particulars. Però la contribució de la societat es canalitza avui dia a través de les col·laboracions d'empreses i institucions que exerceixen una funció de mecenatge, principalment vinculades a projectes de recerca i desenvolupament professional del personal de l'hospital.

Moltes persones anònimes han aportat petites i grans quantitats de diners i patrimoni. Altres han deixat en els seus testaments tota mena de béns. Com l'any 1512, quan Joan de Serrallonga va deixar a l'Hospital terres del comtat de Cardona i de l'illa de la Hispaniola a les Antilles.

El 1831, el baró de Castellet va deixar en testament el seu palau del carrer Montcada de Barcelona, actual seu del Museu Picasso.

Llegat de Joan de Serrallonga

Dels benefactors al gran mecenes

L'Hospital, que va començar tenint uns 350 llits, en va arribar a tenir més de 700 al principi del segle XX. I en èpoques d'epidèmies i guerres els llits es multiplicaven a les immenses estances gòtiques per rebre més i més malalts i ferits.

L'acord amb els hereus de Pau Gil

Una de les decisions més importants de la MIA va ser l'acord a què van arribar amb els marmessors del llegat del banquer Pau Gil, mort a París l'any 1896. El seu testament especificava que s'havia de construir un gran i modern hospital a Barcelona. Quan els diners del llegat ja s'havien acabat, l'oferta per traslladar-hi l'Hospital de la Santa Creu va fer possible la continuïtat de les obres. Entre els anys 1914 i 1929, es construeixen nous pavellons i instal·lacions amb les donacions d'altres famílies acomodades i els diners que l'Ajuntament aporta per la compra de l'edifici de l'Hospital de la Santa Creu.

Sala de malalts a l'hospital medieval

Projecte de l'alçat del conjunt de pavellons

Sala de malalts en construcció a l'hospital modernista

La Molt Il·lustre Administració incorpora la Generalitat

Una de les primeres relacions de la Generalitat amb l'Hospital de la Santa Creu es remunta a l'any 1559, quan va donar 1.500 lliures i es va comprometre a assumir els costos de les dides i els expòsits.

Amb el Decret de Nova Planta (1716) van fer desaparèixer moltes institucions catalanes, i el Consell de Cent va ser substituït pel model basat en l'ajuntament. A partir d'aquest moment els dos prohoms que representaven la ciutat van ser substituïts per dos regidors.

L'Hospital està integrat a la Xarxa Hospitalària d'Utilització Pública de Catalunya

Amb la restauració de la democràcia i la restitució de l'autogovern el 1977, la Generalitat impulsa una àmplia reforma sanitària de cobertura universal. Es constitueix una xarxa d'hospitals que, independentment de la seva titularitat, actuen amb una funció de servei públic. Aquests canvis van obrir noves possibilitats a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, que el 1973 ja havia establert un conveni amb la Seguretat Social per a l'atenció sanitària pública.

L'any 1936, a l'inici de la Guerra Civil espanyola, l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau és confiscat i convertit en centre de referència per a tot Catalunya, i passa a denominar-se Hospital General de Catalunya.

Aquest ha estat l'únic període durant el qual l'Hospital no ha estat dirigit per la Molt Il·lustre Administració, una situació excepcional que va durar fins que es va acabar el conflicte bèl·lic l'any 1939.

Lluís Companys, en una visita a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau

L'any 1990, la Generalitat de Catalunya, l'Ajuntament de Barcelona i l'Arquebisbat de Barcelona van signar l'acord segons el qual es crea la Fundació de Gestió Sanitària de l'Hospital de Sant Pau i de la Santa Creu i el govern català s'incorpora a la Molt Il·lustre Administració. Aquest ha significat el canvi més important des de la seva creació, ja que, després de 600 anys, una nova institució se suma amb dos representants als de l'Ajuntament i el Capítol Catedralici.

La necessitat d'un nou gran hospital: comunitari, d'alta especialització, universitari i gestor de coneixement

Pasqual Maragall, alcalde de Barcelona, Jordi Pujol, president de la Generalitat, i Ricard M. Carles, arquebisbe de Barcelona, signen l'acord d'incorporació de la Generalitat al govern de l'Hospital.

L'any 1996, es va aprovar un Pla estratègic per aconseguir entrar al segle XXI amb garanties. El Pla preveia l'edificació del tercer Hospital de la Santa Creu i Sant Pau. Al Pla es defineix l'Hospital com:

Juntament amb aquesta modificació de l'administració es van adaptar els estatuts a la llei vigent sobre fundacions i es van crear la Fundació Privada de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, que es dedica a la conservació del patrimoni històric del recinte modernista, i la Fundació de Gestió Sanitària de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, encarregada de la prestació assistencial.

"un centre obert a la societat i al seu entorn sanitari, que articula la seva activitat al voltant de l'assistència, la docència i la investigació".

Aquesta és la base a partir de la qual s'ha construït el nou Sant Pau.